

Het boek is bedoeld voor gevorderde en beginnende bryologen en is uiteraard geschreven in het Duits. Het boek geeft heel beknopt praktische tips voor het verzamelen en op naam brengen van mossen en het bevat een eveneens korte begrippenlijst van de bij het determineren van mossen gangbare begrippen. De belangrijkste in de sleutels gebruikte kenmerken en kenmerktoestanden worden met behulp van illustraties verduidelijkt. Het boek geeft daarnaast nog summier informatie over de Duitse Rode Lijst-soorten en de in Duitsland beschermde mossorten. Eveneens kort, maar handig zijn de opgenomen literatuurlijsten met referenties naar andere Europese mosflora's en de voor Duitse (amateur)bryologen relevante en in Duitsland beschikbare mossenliteratuur.

Het boek is ondanks zijn geringe formaat een echte flora: het grootste deel van het boek is gewijd aan sleutels en beschrijvingen van de behandelde soorten. Het boek volgt hierbij een classificatiesysteem dat kennelijk met enig pragmatisme is aangepast aan recente inzichten in het huidige 'moleculaire tijdperk'. De sleutels zijn hiërarchisch opgebouwd en volgen in de regel het classificatiesysteem – waar dat onpraktisch wordt is gekozen voor een pragmatische oplossing. De sleutels werken prettig en goed; de coupletteksten zijn goed te begrijpen. De beknopte beschrijvingen geven een goed beeld van de beschreven taxa en worden voor soorten en geslachten waar dat nodig of handig is verduidelijkt door habitus- of detailtekeningen. Deze tekeningen zijn niet overweldigend fraai, maar wel duidelijk en illustratief voor de onderscheidende kenmerken van de soort of een geslacht. Al met al is deze mosflora ook voor Nederlandse bryologen een leuk boek om aan te schaffen.

Hans Kruijer

Boekaankondigingen

Altenburg & Wymenga-rapporten

Info: Postbus 32, 9269 ZR Veenwouden, tel.: 0511-474764; e-mail: info@altwym.nl

*K. van der Veen, *De vegetatie van de objecten Gameren, Haafden, Wamel, Coehoorn en Lienden in 2003*, Veenwouden, 2004, 23 pag., Altenburg & Wymenga-rapport 448; bijlage is apart uitgegeven en omvat de bijbehorende verspreidingskaarten en opnametabellen.

*K. van der Veen, *De vegetatie van de Braakmankreek en de Scherpenissepolder in 2003*, Veenwouden, 2004, 29 pag., Altenburg & Wymenga-rapport 471; bijlagen zijn apart uitgegeven en omvatten de bijbehorende verspreidingskaarten en opnametabellen.

Alterra-rapporten

Deze rapporten zijn te bestellen door overmaking van het vermelde bedrag op bankrekening 36.70.54.612 t.n.v. Alterra te Wageningen, onder vermelding van het gewenste rapportnummer. Info: Alterra, Postbus 47, 6700 AA Wageningen, tel. 0317-474700; e-mail: info.alterra@wur.nl

R.C. Apeldoorn, *De Born: Ecologische effectenstudie van een herinrichting als bijlage bij de ontheffingsaanvraag flora- en faunawet*, Wageningen, 2004, 40 pag. incl. bijlagen, € 14, Alterra-rapport 962.

J. Buiteveld, K.G. Kranenborg & S.M.G. de Vries, *Herkomst- en nakomelingschaponderzoek van es (*Fraxinus excelsior*) in Nederland*, Wageningen, 2004, 37 pag., € 16, Alterra-rapport 929.

S.P.J. van Delft, *Validatie Natuurgericht Landevaluatiesysteem NATLES. Toetsing van de voorspelling van ecotootypen aan veldgegevens in proefgebied Beerze-Reusel*, Wageningen, 2004, 111 pag. incl. bijlagen, € 23, Alterra-rapport 947.

J.H. Faber, M.A. van de Leemkule, & H.R.G. de Ruiter, *Monitoring natuurdoelen rivierengebied. Kwetsbaarheid en kansrijkdom van natuurdoelen op verontreinigde bodems*, Wageningen, 2004, 55 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 907.

J.H. Faber, J.J.C. van der Pol, T.C. Klok, P.F.A.M. Römken, J. Lahr, Y. Wessels, M.A. van de Leemkule, K. Spaan, H.R.G. de Ruiter & J.H. de Jong, *Kwetsbaarheid en kansrijkdom van natuurdoelen op verontreinigde bodems. Van eco(toxico)logische expertise naar een beslissingsondersteunend systeem (een pilot studie)*, Wageningen, 2004, 87 pag. + bijlagen op CD-ROM, € 18, Alterra-rapport 906.

E.J. Weeda, *Boerendiversiteit voor Biodiversiteit*, Wageningen, 2004, 100 pag. incl. bijlage, € 20, Alterra-rapport 973.

*Anoniem, *Natuurbalans 2004*, Bilthoven, 2004, ISBN 9012106656, 194 pag. Info: RIVM, tel. 030-2749111, website: http://www.rivm.nl/milieu/natuurbalans_verkenning/natuurbalans/; te bestellen bij Sdu Klantenservice, tel. 070-378 97 83 of per e-mail (sdu@sdu.nl), overheidspersoneel en studenten op het vakgebied van natuur en milieu kunnen een e-mail sturen naar Natuurbalans@rivm.nl.

*G.M. Bax, C.C. van Rijswijk & G.M. Sanders, *Inventarisatie van de Bennekomse Hooilanden en de Bennekomse Meent in 2003*, Wageningen, 2004, 53 pag. incl. bijlage, rapport KNNV-afdeling Wageningen e.o. Info: G.M. Bax, tel. 0318-416200.

*R. Bijkerk, G.J. Berg & A.M.T. Joosten, *Drentse vennen door de jaren heen. Onderzoek naar de ecologische veranderingen in Drentse vennen tot 2003*, Haren, 2004, 161 pag. incl. 4 bijlagen + 5 andere bijlagen in PDF-file op CD-ROM, Koeman en Bijkerk rapport 2004-32. Info: Productgroep Landelijk Gebied, Provincie Drenthe, tel. 0592-365509. Een samenvatting van dit onderzoek staat in de brochure *Drentse vennen tegen het licht*, Assen/Haren, 2004, Provincie Drenthe/Koeman en Bijkerk b.v.

*A.C. Bouman, *Moerasbossen in het Naardermeer*, 's-Graveland, 2004, 32 pag. + bijlagen incl. verspreidings- en vegetatiekaarten, rapport Vereniging Natuurmonumenten.

*C.J.W. Bruin, *Chopperen op Texel*, Den Burg, 2003, 12 pag., Staatsbosbeheer Regio Noord-Holland, District Texel, rapport 2003-3.

*C. Buter (red.), *De Mosflora van de Loonsche en Drunensche Duinen*, 2004, 167 pag. + 6 kleurenfoto's met als bijlage: P. van Ruth, *Wilde planten in de Loonse en Drunense Duinen*, 2 pag., Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Breda. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*C. Buter (red.), *De Mosflora van het Liesbosch*, 2004, 58 pag., Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Breda. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*D. de Boer, *Veranderingen in de plantengroei van Utrecht: Oostelijk Kromme Rijngebied en Uiterwaarden*, Utrecht/Nijmegen, 2003, 85 pag. + bijlagen, RER-bericht 51. Info: Provincie Utrecht, Sector RER, Emma van den Dool (tel. 030-2583479) of Wilma Timmers (tel. 030-2583479).

Bureau Bakker rapporten

Info: Postbus 10034, 9400 CA Assen, tel.: 0592-313389.

*J. Aitink, *Vegetatiekartering Nylan 2002*, Assen, 2004, 36 pag. + bijlagen incl. ondermeer vegetatie- en verspreidingskaarten en opnametabellen.

*A.Y. van den Berg, *Vegetatiekartering Zuid-Holland – Utrecht 2002. Wassenaar-Berkheide*, Assen, 2003, 51 pag. + bijlagen incl. ondermeer vegetatie- en verspreidingskaarten, opnametabellen en successieschema's.

*A.Y. van den Berg & J.A. Inberg, *Vegetatiekartering Zuid-Holland – Utrecht 2002. Avelingen, Bethunepolder, Bijleveld, Draakpolder, Kamerik-Teylingens, Niemandshoek*, Assen, 2003, 81 pag. + bijlagen incl. ondermeer vegetatie- en verspreidingskaarten en opnametabellen.

*A.Y. van den Berg & J.A. Inberg, *Vegetatiekartering Zuid-Holland – Utrecht 2002. Overlangebreek & Raaphorst*, Assen, 2003, 35 pag. + bijlagen incl. ondermeer vegetatie- en verspreidingskaarten, opnametabellen en successieschema's.

*A.Y. van den Berg, J.A. Inberg & J.R. Offereins, *Vegetatiekarteringen Achterhoek 2003: Kluunpand – Sleebos, Wallen van Doesburg, Grote beek en Heidenhoekse vloed, Ruurlo, Gorssel, Laren. Deel 1*, Assen, 2003, 108 pag. + bijlagen met opname- en oppervlaktetabellen; *Deel 2* van dit werk bevat de bijbehorende vegetatie- en verspreidingskaarten.

Bureau Waardenburg rapporten

Info: Postbus 365, 4100 AJ Culemborg, tel.: 0345–512710; e-mail: wbb@buwa.nl

*E.J.J. Sieben, R.J.W. van de Haterd, L.S. Anema & J.M. Reitsma, *Vegetatiekartering Waarden Rijk van Nijmegen 2003. Loenense en Oosterhoutse waard, Klompenwaard, Lakermond, Huisense en Roswaard*, Culemborg, 2004, 106 pag. incl. bijlagen met ondermeer vegetatie- en verspreidingskaarten.

EGG consult-rapporten

Info: Kleine rozenstraat 11, Postbus 1537, 9701 BM Groningen, tel.: 050–3181337.

*M. Jongman, *Vegetatiekartering Goudbergven 2002*, Groningen, 2003, 41 pag. + bijlagen incl. ondermeer vegetatiekaart en verspreidingskaarten, rapport EGG-mj 438.

*D.P. Pranger, *Plantensoortenkartering Kortenhoef 2002*, Groningen, 2003, 8 pag. + bijlagen incl. verspreidingskaarten, rapport EGG-p&t 437.

S. Hovens & M. Cramer (red.), *De Koppelpoort – Hart van de Amersfoortse stadsverdediging*, 2004, ISBN 90 6868 374 8, 131 pag. met 100 (kleuren)foto's en -illustraties, waarvan 8 pag. met 11 kleine kleurenfoto's over de muurplanten van Amersfoort; het behoud van de muurplanten in het metselwerk van de Koppelpoort in Amersfoort is één van de belangrijkste uitgangspunten van de meest recente restauratie geweest, maar in dit fraai uitgegeven boek wordt het aspect van de muurflora slechts beknopt behandeld, Bureau Monumentenzorg Amersfoort / Uitgeverij Thoth, Bussum, prijs € 14,90. Info: Uitgeverij Thoth (tel. 035–6944144; e-mail: info@thoth.nl).

E.J. Pebesma & A.M.F. Bio, *Landsdekkende interpolatie van aanwezigheid van plantensoorten*, Utrecht, 2002, 25 pag. + bijlagen incl. verspreidingsvoorspellingskaarten, ICG Rapport 02/4. Info: J.H. van den Berg, Fysische Geografie en Milieukunde Universiteit Utrecht, tel. 030–2532752.

Hans Kruijer

* De prijs van dit werk is bij de redactie niet bekend. U kunt het inkijken in de bibliotheek van het Nationaal Herbarium Nederland, Universiteit Leiden branch, Einsteinweg 2 te Leiden.

Van de redactie

Op 5 november j.l. is de Rode Lijst voor vaatplanten door minister Veerman van het Ministerie van LNV officieel vastgesteld. De plantensoorten uit het basisdocument, gepubliceerd in *Gorteria* 26/4 in 2000 (!), krijgen daarmee de status die ze verdienen. Het betreffende *Gorteria*-nummer is echter geheel uitverkocht. De redactie zoekt naar een oplossing om in de mogelijke extra belangstelling te kunnen voorzien. Daarover meer in het volgende *Gorteria*-nummer. Dan volgt ook informatie over de status van Rode Lijst-soorten.